

BILBAON JULISTUS

(Tämä on alkuperäisestä englanninkielisestä tekstistä tehty käännös)

RAKENNAMME TURVALLISESTI

Euroopan rakennusturvallisuuden huippukokous

22. marraskuuta 2004

Johdanto:

Rakentaminen on yksi isoimpia aloja Euroopassa. Valitettavasti se on myös yksi ongelmallisimmista sektoreista työturvallisuuden ja työterveyden kannalta. Inhimilliset ja taloudelliset kustannukset yhteiskunnalle ja alalle ovat valtavat. Vaikka alan standardien parantaminen on edennyt merkittävästi, on yhä paljon, mitä voi ja pitää tehdä.

Euroopan unionin työterveys- ja työturvallisuusstrategissa vuosiksi 2002 - 2006 vaaditaan, että rakennusalalla pyritään työtaturmien ja ammattitautien jatkuvaan ja pysyvään vähenemiseen, koska rakentaminen on yksi korkeimpien riskien aloista. Kaikkien tämän sektorin toimijoiden täytyy hyväksyä nämä pyrkimykset.

Tämän vuoksi vuonna 2004 Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviikko keskittyi rakentamiseen. Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto järjesti kampanjan läheisessä yhteistyössä 31 maassa toimivien koordinoitikeskustensa samoin kuin Euroopan työmarkkinajärjestöjen kanssa. Kampanja suunniteltiin auttamaan kaikkia alan toimijoita oivaltamaan tässä olevat mahdollisuudet ja rakentamaan turvallisempi, terveydelle edullisempi ja tuottavampi työskentely-ympäristö.

Euroopan rakennusturvallisuuden huippukokous pidettiin 22. marraskuuta 2004 Bilbaossa Espanjassa tarkoituksenaan koota yhteen alan edustajat eri puolilta Eurooppaa. Huippukokouksessa kävi ilmi, että kaikkien osapuolten olisi tehtävä enemmän, jotta voitaisiin vähentää onnettomuuksien määrää ja parantaa ammattitautien ehkäisyä.

Kunnolliset ja kestävät työturvallisuuden ja -terveyden standardit voidaan taata vain tavoiteltavassa yleisessä kokonaisuudessa, jossa laatustandardit ovat korkeat. *Rakennamme turvallisesti* -kampanja on laatusuuntautunut keskeisenä periaatteenaan pyrkimys korkealaatuisiin rakennus- sekä tie- ja vesirakennushankkeisiin. Kampanjassa on keskeistä myös toimivaltaisten rakennusalan yhteistyökumppaneiden välinen yhteistyö.

Euroopan rakennusturvallisuuden huippukokous kehottaa kaikkia asianomaisia osapuolia

rakennussektorilla sitoutumaan määrätietoisiin toimiin pysyvien parannusten saavuttamiseksi, joita EU:n työterveys- ja työturvallisuusstrategia edellyttää, erityisesti saattamalla direktiivi 92/57/ETY täydellisesti ja tehokkaasti osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Tarvittavat toimet:

- **Hankinnat – turvallinen rakentaminen**

Työturvallisuuden ja -terveyden kysymykset ovat keskeinen osa rakennushanketta. Ne eivät rajoitu hankkeen rakennusvaiheeseen, vaan ne koskevat päättyneen hankkeen koko elinkaarta eli rakennuksen suunnittelua, rakentamista, huoltoa ja purkamista. Monet työturvallisuus ja työterveysongelmat, joita esiintyy rakennusvaiheessa ja rakennuksen käytön aikana, voitaisiin välttää varmistamalla, että näihin kysymyksiin kiinnitettäisiin huomiota suunnittelu- ja hankintavaiheissa. Hankkeet, jotka on hyvin suunniteltu sekä ammattitaitoisten ja koulutettujen suunnittelijoiden ja toimeksi saajien hyvin toteuttamia, eivät ole vain perusolemukseltaan turvallisempia, vaan ne antavat myös asiakkaalle mahdollisuuden saada hyvän vastineen sijoittamilleen rahoille.

Julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 31. maaliskuuta 2004 annetun direktiivin 2004/18/EY 27 artikla mahdollistaa, että hankintaviranomainen voi pyytää tarjoajia vahvistamaan, että ne ovat toimineet jäsenvaltiossa voimassa olevien työsuojelua ja työoloja koskeviin säännöksiin liittyvien velvoitteiden mukaisesti.

Tätä säännöstöä pitäisi käyttää varmistamaan, että sovelletaan työturvallisuuteen ja työterveyteen liittyvissä direktiiveissä annettuja työturvallisuuden ja -terveyden vaatimuksia, erityisesti puitedirektiiviä 89/391/ETY, työvälineistä annettua direktiiviä 89/655/ETY (muutettuna direktiiveillä 95/63/EY ja 2001/45/EY) ja tilapäisistä tai liikkuvista rakennustyömaista annettua direktiiviä 92/57/ETY. Nämä vaatimukset on otettava huomioon erityisesti hankkeen valmisteluvaiheessa direktiivin 92/57/ETY vaatimusten mukaisesti.

Tämä julistus tervehtii ilolla aloitteita, joihin jotkin **jäsenvaltiot** ovat jo ryhtyneet. Esimerkkinä tästä on Yhdistyneen kuningaskunnan julkisten hankintojen ohjeisto. Se tukee täysin **komission työllisyyden ja sosiaaliasioiden pääosaston** vuoden 2005 ohjelmaa, joka tähtää työturvallisuuden ja -terveyden hyvien standardien yhdenmukaistamiseen julkisissa hankinnoissa, mukaan lukien julkisesti rahoitetut rakennushankkeet. Todettakoon tässä yhteydessä julistuksen tervehtivän ilolla myös turvallisuutta ja terveyttä edistävästä hankinnoista tehtävien käytännöllisten ohjeiden valmistelua. Siinä katsotaan, että investoiminen työterveyteen ja -turvallisuuteen järjestelmällisen budjetoinnin avulla hankkeiden kaikissa vaiheissa on liiketoiminnallisesti järkevää.

- **Täytäntöönpano - noudattamisen parantaminen**

Ennalta ehkäisy on johtava periaate työturvallisuuden ja -terveyden lainsäädännössä

EU:ssa. Lainsäädäntö ei vain suojaa työntekijöitä, vaan myös tarjoaa yhdenvertaisen toimintakentän yrityksille eurooppalaisilla markkinoilla. Täytäntöönpanoviranomaiset kaikissa jäsenvaltioissa seuraavat lainsäädännön vaatimusten noudattamista. SLIC (The Senior Labour Inspectors' Committee) järjesti Euroopan rakennusalan tarkastuskampanjan vuonna 2003. Tuloksista ilmeni, että tarkastetuissa hankkeissa vaatimusten noudattamatta jättäminen oli hyvin yleistä ja että lainsäädännön täytäntöönpanossa oli myös eroja jäsenvaltioiden välillä. SLIC:in havaitsema onnettomuuksien ja työperäisen sairastumisen korkea esiintyvyys alalla ja vaatimusten noudattamatta jättämisen yleisyys ei ole satunnaista.

Tässä julistuksessa **jäsenvaltioita** kehoitetaan varmistamaan kaiken rakennusallalla täytäntöön pantavan työturvallisuuden ja -terveyden lainsäädännön tehokas lainvalvonta. Ensisijaisesti pitäisi toimia SLIC:n vuoden 2003 kampanjan rakentamisen työryhmän suositusten mukaisesti. Erityisesti olisi valvontaviranomaisten jatkettava ja kehitettävä tämänhetkistä huomion kiinnittämistä työturvallisuus- ja työterveyskysymyksiin rakennusallalla ja varmistettava, että tehokkaita lainvalvonnan menetelmiä ja järjestelmiä käytetään kaikissa jäsenvaltioissa¹.

- **Ohjeet – hyvien käytäntöjen tarjoaminen**

Työturvallisuuden ja -terveyden lainsäädäntöön tulisi liitettyä ohjeisto, joka voi auttaa selittämään, miten lainsäädännön vaatimukset voidaan toteuttaa, ja tällä tavalla tarjota tietoa niiden asianmukaisesta noudattamisen käytännöstä. Tämä on erityisen tärkeää monille pienille ja keskisuurille yrityksille alalla.

Tässä julistuksessa kehoitetaan jäsenvaltioita yhteistyössä työmarkkinaosapuolten organisaatioiden kanssa kehittämään erityiset ohjeet, joissa

- varmistetaan lainsäädännön tehokas täytäntöönpano,
- kuvataan hyvä käytäntö hankkeen valmisteluvaiheessa, jotta voitaisiin varmistua siitä, että erityisesti asiakkaat, suunnittelijat, toimeksi saajat, alihankkijat ja koordinoijat tietävät velvoitteensa,
- varmistetaan, että mahdollinen ohjeistus ja tiedot on kohdennettua ja suunnattu erityisesti alan tarpeisiin.

Lisäksi julistuksessa kehoitetaan **Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirastoa** tukemaan tätä prosessia ja tarjoamaan kaikkea saatavilla olevaa tietoa hyvästä käytännöstä.

- **Terveydelle edullisen ja turvallisen rakennustyön suunnitteleminen**

Tämä julistus kehottaa suunnittelijoita Euroopassa edustusorganisaatioidensa kautta (joita ovat esimerkiksi ACE eli **Architects' Council of Europe**, ECCE eli **European Council of Civil Engineers** ja EFCA eli **European Federation of Engineering Consultancy Associations**) etenemään olemassa olevan työn pohjata tällä alalla ja optimoimaan niiden koko kapasiteetin puitteissa suunnittelun turvallisuus- ja terveystieteelliset kohdat, mikä on

¹ SLIC:n raportti ECC 2003-1042, 29-04-2004, "SLIC European Construction Campaign 2003" on osoitteessa http://europe.osha.eu.int/good_practice/sector/construction/slic/.

olennainen osa rakentamisprosessia.

Käytännössä tämä julistus kehottaa erityisesti suunnittelijoita Euroopassa poistamaan riskit aina, kun se on mahdollista, ja tuoda esiin mahdolliset jäljellä olevat riskit kaikissa hankkeissa, joissa he ovat mukana. ACE, ECCE ja EFCA työskentelevät alan eri alueita edustavien organisaatioiden kanssa, jotka tutkivat ja määrittävät toimia, joihin suunnittelijat Euroopassa voivat hyvin tarttua turvallisuuden parantamiseksi rakennustyömailla, ja välittävät saamaansa tietoa jäsenorganisaatioilleen.

- **Työturvallisuuden ja työterveyden parantaminen työmarkkinaosapuolten sitoutumisen kautta**

Sosiaalinen vuoropuhelu sekä sopimukset työturvallisuuden ja työterveyden parantamisesta ovat keskeisiä välineitä, joilla varmistetaan tarvittava sitoutuminen todellisten parannusten saamiseksi työturvallisuudessa ja -terveydessä rakennusalan työpaikoilla ja joissa ovat mukana keskeiset toimijat, joita ovat yhtäältä työnantajat eli kaikenkokoiset rakennusalan yritykset pk-yrityksistä suuriin konserneihin, jotka tekevät kaikenlaisia rakennusalan töitä sekä tie- ja vesirakennustöitä, sekä toisaalta työntekijät.

Siten huippukokous kannatta ja tukee toimia, jotka eurooppalaiset rakennusalan työmarkkinaosapuolet, **Euroopan rakennusurakoitsijoiden keskusjärjestö (FIEC)** ja **Euroopan rakennus- ja puutyöväen liitto (EFBWW)** ovat sisällyttäneet tähän yhteiseen julistukseen², erityisesti seuraavia toimenpiteitä:

- ehkäisylle annetut prioriteetit erityisillä aloilla, mukaan lukien vähentämistavoitteiden käyttäminen tarvittaessa,
- laajennettu koulutustoiminta,
- työmarkkinaosapuolten välinen yhteistyö projektien/työmaan tasolla,
- toiminnan mittaaminen ja siitä raportointi.

Huippukokous kannattaa ja tukee myös toimia, jotka sisältyvät **EBC:n (European Builders' Confederation)** peruskirjaan³, jossa pyritään edistämään edelleen pienten ja keskisuurten rakennusalan yritysten työntekijöiden ja käsityöammatin harjoittajien työturvallisuutta ja -terveyttä seuraavin tavoin:

- Parempi tiedottaminen käsityöammatin harjoittajille ja pk-yrityksille niiden lainmukaisista velvoitteista ja vastuista, jotka koskevat työturvallisuutta ja työterveyttä samoja kuin niiden työntekijöitä. EBC:n kansalliset organisaatiot sitoutuvat perustamaan työterveyttä ja työturvallisuutta käsittelevän osaston Internet-sivustolleen ja jakamaan aktiivisesti tietoa työterveydestä ja työturvallisuudesta jäsenilleen.
- Työterveyden ja työturvallisuuden asiantuntijaverkon luominen jakamaan aloitteita ja todistetusti hyvää käytäntöä tukevia ideoita sekä tekemään niihin liittyvää yhteistyötä.

Puheenjohtajavaltio Alankomaat viittaa konferenssiin 'Effective Intervention and Social

² FIEC:n ja EFBWW:n yhteinen julistus on osoitteissa www.fiec.org ja www.efbww.org.

³ EBC:n peruskirjan on EBC:n web-sivustolla osoitteessa <http://www.ebuilders.org/>.

Dialogue in Occupational Safety and Health' (Amsterdam 15.–17. syyskuuta 2004), ja korostaa konferenssissa esiin tulleiden toimenpiteiden täytäntöönpanon merkitystä.

Seuraavat vaiheet

Bilbaon julistuksessa kehoitetaan kaikkia allekirjoittaneita osapuolia toimimaan näiden suositusten mukaisesti ja raportoimaan etenemisestä ja tulevista aloitteista **rakennusturvallisuuden huippukokouksen seurantatapahtumassa**, jonka virasto järjestää kesäkuussa 2006 ja johon osallistuvat kaikki tässä julistuksessa mukana olevat toimijat.

Jotta voitaisiin valmistella huippukokouksen seurantatapahtumaa, helpottaa tiedonvaihtoa allekirjoittaneiden organisaatioiden aloitteista ja edistää julistuksen täytäntöönpanoon liittyvää yhteistyötä ja yhteistä toimintaa, perustetaan **rakennusalan työturvallisuusfoorumi**.

Laadittu Bilbaossa 22. marraskuuta 2004

Ulrich Paetzold
Euroopan rakennusurakoitsijoiden keskusjärjestön
(FIEC)

Harrie Bijen
Euroopan rakennus- ja puutyöväen liitto (EFBWW)

J. Antonio Calvo Delgado
EBC (European Builders' Confederation)

Pablo Bueno Tomás
EFCA (European Federation of Engineering
Consultancy Associations)

John Graby
ACE (Architects' Council of Europe)

Diana Maxwell
ECCE (European Council of Civil Engineers)

Henk Schrama
Sosiaali- ja työllisyysministeriö
Euroopan unionin puheenjohtajavaltio Alankomaat